

SUUDELMA HUNNUN LÄPI

Uusi raamatunkäännös ilmestyi 1992. Nyt kun alkupölyt ovat laskeutuneet, on aika objektiiviseen arviointiin. Tähän haastavaan tehtävään tuskin voimme löytää sopivampaa miestä kuin rovasti **Risto Santala**. Hän on paneutunut asiaan kirjassaan "**Suudelma hunnun läpi**" (Kuva ja Sana, 1998). Tämä on kirja, jonka toivoisi jokaisen Suomen uskovan, niin teologin kuin maallikonkin, lukevan. Asiaa on käsitelty kiihkottomasti asiantuntemuksella. Toisaalta Santala käsittelee aihettaan kuolemanvakavasti, toisaalta kirjassa kukkivat myös huumorin kukkaset. Arvostettu opettaja pystyy kirjoittamaan vakavasta aiheesta pilke silmäkulmassa.

Asiantuntijan tekstiä

Rovasti **Risto Santala** ei paljon esittelyjä kaipaa. Hän on kautta maan tunnettu ja tunnustettu sananjulistaja, opettaja ja kirjailija. Samalla hänet jokseenkin yksimielisesti luetaan sekä Israelin että heprean kielen tuntijoiden ykkösmiehiin. Santala on kotimaan lisäksi toiminut Suomen Lähetysseuran heprealaisen työkeskuksen ja koulun opettajana Jerusalemissa. Hän on tehnyt varsinaisen elämäntyönsä hepreaksi Israelissa. Suomessa hän toimi 7 vuotta Helsingin Raamattukoulun rehtorina ja tämän jälkeen Lahden Joutjärven kirkkoherrana, josta virasta hän jäi eläkkeelle v.1992. Santala on julkaissut eri kielillä yli 20 kirjaa Raamatun aiheisiin liittyen.

Teoksen luotettavuutta ja painoarvoa on omiaan lisäämään vielä se, että Santala herätysliikkeisiin tai muihin uskonnollisiin ryhmiin sitoutumattomana ei ole laatinut teosta kenenkään "tilauksesta".

Tämän kirjan nimi perustuu Israelin kansallisrunoilija **Hajim Nahman Bialikin** sanontaan: "*Raamatun lukeminen muulla kuin alkukielellä on kuin suutelisi morsianta hunnun läpi.*" On mielenkiintoista ja suuri kunnia päästä retkelle Raamatun maailmaan näin luotetun ja turvallisen henkilön opastamana!

Vanha käännös erinomainen

Se, että kaikki käännökset ovat "likiarvoja", ei kuitenkaan vapauta kääntäjiä vastuusta: heidän tulee pyrkiä työssään mahdollisimman lähelle alkutekstiä! Periaatteenahan tulee olla, että Raamattu on Jumalan sanaa ja ilmoitusta, jota ihmisen ei ole lupa muuttaa, ei lisäämällä eikä vähentämällä, **Ilm.22:18-19**.

Santala käsittelee aihetta lujalla otteella, mutta maltillisesti. Tarvittaessa myös uusi käännös saa tunnustusta. Kokonaisnäkemys on kuitenkin selvä: vanha (1938) käännös ajaa kirkkaasti edelle. "*Edellisen Kirkkoraamattumme kielellinen ja merkityso pillinen taso ovat olleet niin kovaa luokkaa, että sitä voitaneen pitää yhtenä maailman parhaista käännöksistä*" (s.21).

Santalalan mielestä uusi käännös poikkeaa radikaalisti muista vieraskielisistä käännöksistä, ja tekee näin sen käytön kansainvälisissä yhteyksissä vaikeaksi. Tähän liittyy mm. se, että käännös sisältää **paljon lisäsanuja**, joita turhaan etsii alkutekstistä.

Toimeksianto riittävän selkeä

Komitealle annetut käännösohjeet olisivat edellyttäneet parempaa lopputulosta. Ohjeissa mm. mainittiin, että käännöksen tuli välittää "**mahdollisimman tarkoin** alkutekstin asiasisältö ja sen emotionaalinen sisältö". Samoin annettiin ohjeeksi, että "teologisesti keskeisissä kohdissa" oli "**vältettävä lukijan sitomista vain yhteen tulkintaan**" ja "**pyrittävä siihen, että jos alkuteksti on moniselitteinen, myös käännöksessä voisi lukea useampia erilaisia tulkintoja**". Santala toteaa, ettei näihin alkuperäisiin piirustuksiin usein palattu eikä niitä noudatettu.

Puutteelliset lähtökohdat

Santalalan mielestä käännöstyöhön lähdettiin kepposin eväin. Jo käännöskomitean koostumus antoi syytä arvostelulle: "*Käännöskomitean käännösyksiköt ja periaatteet vahvistettiin **kevällä 1975**. Tällöin muodostettiin*

28 erillistä käännösyksikköä. Niissä esiintyi **18** nimeä, joista kolmannes edustaa suomen kielen taitajia...**Pääosin käännösyksiköissä ei ollut lainkaan teologeja**" (s.63). -Eiköhän tässä liene kysymyksessä regimenttien karkea sekoittaminen (VH:n huom.). Edelleen kaikki käännöskomiteaan valitut teologit eivät opillisessa mielessä olleet tehtävänsä mittaisia: "Raamatunkäännöskomitean sihteeri, dosentti **Aarne Toivanen** esitti *Kotimaa -lehdessä* 7.8.1992 oudon päätelmän: "Minulle on tullut se vakaumus, että olisi kirkolle ja kristittyjen elämälle erittäin suuri voitto se, jos Raamattu nähtäisiin **täysin** maallisena ja **täysin** historiallisena kirjana" (s.28).

Hepreankielen puutteellisen hallinnan Santala näkee yhtenä merkittävimmistä epäonnistumiseen johtaneista syistä: "Prof. **Ilmari Soisalon-Soininen** toimi miltei kaikissa tarkastusjaostoissa. Hän on kreikkalaisen Septuagintan parhaita tutkijoita, mutta hänen hepreankielen taitonsa on perin rajoitettua. Sama arkaluontoinen huomio koskee myös Sollamo, kirkolliskokouksen aktiivisinta keskustelijaa. Tässä ei sinänsä ole mitään pahaa. Mutta käännöskomitean tuli käyttää lähinnä heprealaista alkutekstiä. Septuaginta oli tarkoitettu kaikkine lisineen alkujaan aikansa pakanamaailmalle. Siksi juutalaiset kommentaarit eivät vetoa siihen lainkaan" (ss.42-43). Prof. **Sollamo** joutuu Santalan kirjassa ryöpytyksen kohteeksi sekä puutteellisen kielitaidon että ennen muuta liberaalisten harhojensa takia. Näyttää siltä, että Santala vyöryttää melkoisen osan käännöstyön epäonnistumisen vastuusta Sollamon harteille.

Asiantuntijat syrjäytettiin

Risto Santala tuo esille, että "asiantuntijoitakin" olisi ollut käytettävissä. "Jos esim. koko elämäntyönsä hepreaksi tehnyt tri Aili Havas, joka kuoli vuonna 1988, olisi ollut mukana edes tarkistuskomiteassa, työn tulos olisi toisenlainen" (s.63).

Olisiko myös **Mirja Ronningin** asiantuntemus ollut käytettävissä? "Suurin vahinko Kirkkoraamattumme käännöstyölle koitui siitä, että Israelissa toimivan Kaarlo Syvännön tytär, **Mirja Ronning**, ei voinut hyväksyä komitean pinnallista asennetta, joka koski tekstin kielellisiä ongelmia ja teologisia ratkaisuja. Näin hän alkoi 1986 erillisen käännösprojektin, joka tukeutuu mm. heprean käsitteiden tietokoneanalyysiin, joissa tarkkaillaan heprean käsitteiden käyttöiheyttä eri yhteyksissä. Hän käyttää avustajina myös juutalaisia asiantuntijoita" (s.64). Piispa **Rimpiläinen** totesi käännöstyön valmistuttua: "se on minusta kuitenkin selvää, että yhden Raamatun aika on ohi!" (s.139).

Tämä lienee totta. Jos em. henkilöt ja varsinkin Risto Santala olisivat päässeet vaikuttamaan ko. käännökseen, emme todennäköisesti olisi nykyisessä, uskovien joukkoa entistäkin enemmän hajallelyövässä tilanteessa.

Tulevien käännösten myötä nykyinen käännös menettäne jatkuvasti arvoaltaansa.

Uusi käännös tehtiin aivan todennäköisesti "suomalaisessa itseriitaisuudessa" - ja tuloksenhan me tiedämme.

Sujuvuus ja luotettavuus

Santala arvostaa sujuvaa kieltä, mutta tämä ei saa johtaa luotettavuudesta tinkimiseen. Luotettavuuden kriteeri on luonnollisesti käännöstekstin suhde alkukieleen: "Periaatteessa käännöksen arvo voidaankin punnita vain, jos se muutetaan uudelleen alkukielelle" (s.14). "Oikeat kielelliset ratkaisut ovat mahdollisia vain, jos tuntee heprean ilmaisut sisältäpäin. Niitä voi myös tarkentaa seuraamalla varsinaisten 'mannansyöjien' keskustelua asiasta, sillä juutalaiset ovat olleet aina tarkkoja oikeista kielellisistä ratkaisuista" (s.39). Tähän toisaalta kuuluu olennaisena osana sen tarkkaaminen, kuinka "isämme uskoivat ennen": "mitä perinteinen kirkon traditio on nähnyt Pyhässä sanassa varsinkin sen luovuttamattomien peruskysymyksien osalta" (s.28).

"Vanhan testamentin käännöksessä on noudatettava erittäin tarkkaa käsiteuskollisuutta, koska emme tunne sen historiallista taustaa niin hyvin kuin Uuden testamentin osalta. Uuden testamentin puolella taas pienetkin seikat liittyvät rabbinistisen kirjallisuuden tutuksi tekemisiin asioihin ja alkukirkon välittämiin tietoihin. Myös UT:n ymmärtämisen tulee kyllä perustua ensisijaisesti sen tarkkaan käännökseen eikä aikamme rajoitettuun esiyymmärrykseen" (s.115).

Suurempia ja pienempiä käännösvirheitä

Eräänä ongelmana oli lyhyt aika, jossa käännös pyrittiin saamaan valmiiksi. Nimenomaan tarkistus tuli pilattua kiireellä: "Eniten ihmetyttää, että tätä työtä ei annettu laajemmin seurakuntien ja eri yhdistysten tutkittavaksi ennen kuin loppukiireissä keväällä **1991**" (s.63). Vertailun vuoksi Santala tuo esille, että v.1938 käännöstä

valmisteltiin 50 vuotta.

Uskon kannalta keskeisiin raamatunjakeisiin on Santalan mielestä puututtu ja horjutettu näin koko uskomme perustaa. Samoin on pyritty häivyttämään **Vanhan ja Uuden testamentin yhtenäisyys**. Tässä yhteydessä Vanhan testamentin Messias- ennustuksia on kohdeltu kaltoin.

"Sielu"-käsite on pantu syrjään lähes tyystin (ss.32-35).

Uusi käännös on poistanut Messiaan "pakanain valkeutena". **Jes.42:6** kuuluu uuden käännöksen mukaan: "*Sinut minä asetan toteuttamaan sen liiton, jonka olen tehnyt tämän kansan kanssa kaikkien kansojen valoksi.*" Santala korostaa: "**Pakanain valkeus` -sanonta kuuluu kristillisen teologian luovuttamattomiin käsitteisiin**" (s.32). Proto- eli alkuevankeliumi (**1 Moos.3:15**) on riisuttu messiaanisesta aineksesta käyttämällä sanontaa "**ihminen on iskevä sinun pääsi murskaksi...**" (s.36).

Santala pitää **5 Moos.32:8b:n** käännöstä "liberaalin tekstikritiikin äärioteerauksena": "*Kun korkein jakoi kansoille maat, kun hän levitti ihmiset yli maan piirin, hän määräsi kansojen asuinsijat ja kullekin oman jumalan.*" (ss.40-41).

Siitä, kuinka asiasisältö voi muuttua väärän käännöksen myötä, tarjoaa esimerkin mm. **Jes 28:16**: "*Joka uskoo, ei horju.*" Oikea käännös olisi: "*joka uskoo ei kiirehdi*" tai hoppuile ja hätäile. (s.70)

"*Raamatunkäännöskomitean ratkaisu poistaa Daniel 7:13 jakeesta sanat 'Ihmisen Pojan kaltainen` on vakavin virhe, minkä uusi Kirkkoraamattumme on tehnyt*" (s.89).

Mark.14:62 Jeesuksen vastauksessa ylimmäiselle papille, kun tämä kysyi, oliko Jeesus Jumalan Poika, olisi pitänyt ilmetä, että Jeesus sanoi Jumalan nimen "minä olen". Tällöin tulisi lukijalle selväksi, mistä oikein on kysymys: "*Jumalan pilkasta Talmud määrää, että siihen syyllistyy vasta, jos sen yhteydessä lausuu Jumalan 'lausumattoman nimen`... `ana hoo`"* (s.99).

Mark.16:16 on uudessa käännöksessä: "*Joka **sen** uskoo ja **saa** kasteen, on pelastuva.*" Tästä voi saada näkemyksen, että on puhe kastejärjestyksestä, ensin usko sitten kaste. Santala myös huomauttaa, että "*lisäsanonta `sen` uskomisesta kääntää merkityksen niin, että nyt ei enää puhuta uskosta, vaan sen objektista, evankeliumista.*" Alkutekstille uskollinen käännös: "*Joka on tullut uskoon ja kastettu, on pelastuva*" (ss.126-127).

2 Kor.5:18-19 Vanha käännös: "*Mutta kaikki on Jumalasta, joka on sovittanut meidät itsensä kanssa Kristuksen kautta ja antanut meille sovituksen viran. Sillä Jumala oli Kristuksessa ja sovitti maailman **itsensä** kanssa eikä lukenut heille heidän rikkomuksiaan, ja hän uskoi meille sovituksen sanan.*" Ja siksi pyydetään: "*antakaa **sovittaa** itsenne **Jumalan kanssa!***"

Uusi käännös: "*Kaiken on saanut aikaan Jumala, joka Kristuksen välityksellä on tehnyt **meidän** (?) **kanssamme sovinnon** (?) ja uskonut meille tämän sovituksen viran. Jumala itse teki Kristuksessa **sovinnon** (?) **maailman** (?) kanssa eikä lukenut ihmisille **viaksi** (?) heidän rikkomuksiaan; meille hän uskoi sovituksen sanan.*" Ja nyt pyydetään "suostukaa **sovintoon** Jumalan kanssa".

"**Vanha** käännös puhuu koko ajan **sovituksesta**; **uusi** kolme kertaa **sovinnosta**, joka on toinen asia. Vanhan mukaan Jumala sovitti meidät **itsensä kanssa**, kreikassa **'heemas heautoo`**. Uusi puhuu siitä, että **sovinto** on tehty **meidän kanssamme ja maailman kanssa** ja että nyt rikkomuksia ei enää lueta **'viaksi`** eli ilmeisesti syyllistäväksi tekijäksi. Siksi tulisi **'suostua sovintoon`** Jumalan kanssa. Ihminen toivoo luonnostaan, että hän saisi elää **sovinnossa** Jumalan kanssa synneissään ja niistä huolimatta - mutta rauha perustuukin siihen, että **vikamme ja syyllisyytemme on sovitettu**" (s.129).

Vanhurskauttamisoppi

Uusi käännös pyrkii remontoimaan jopa luterilaisuuden kalleimpaa helmeä, vanhurskauttamisoppia. Vanha käännös "*vanhurskas on elävä uskostansa*" (**Hab.2:4**) on muutettu muotoon: "*Mutta vanhurskas **saa** elää, **kun** hän pysyy uskollisena.*" Santala jatkaa: "*Perinteisen käsityksen mukaan Mooses antoi 613 käskyä, Daavid rajoitti ne yhteentoista, Jesaja kuuteen; tuli Miika ja rajoitti ne kolmeen, Jesaja palasi ja rajoitti ne kahteen; tuli Habakuk ja rajoitti ne yhteen, kuten on kirjoitettu: `vanhurskas on elävä uskostansa`."* (s.54).

Santala kirjoittaa: "*Vanhurskauttamisajatuksen kiertäminen uudessa Kirkkoraamattumme on vakavampi asia kuin mikään kirkolliskokousten päätös mahdollisesta opillisesta yhtenäisestä kannanotosta katolisen kirkon kanssa. Siinä ei ole kysymys kirkkomme johdosta, vaan seurakuntiemme tulevasta opetuksesta. Kun tarkkailee **vanhurskauttamisoppia tietokonetestin valossa**, käy ilmi, että vanhurskaus -sana eri johdannaisineen esiintyi vanhassa käännöksessä **575** kertaa ja uudessa vain **298:ssa** jakeessa. Tämä johtunee käsitteen tietoisesta karttamesta. Se joko muunnettiin toiseksi tai jätettiin kokonaan pois*" (s.61).

Liberaaliteologian ehdoilla

Santalan mielestä liberaaliteologia juhlii uudessa käännöksessä. Sitä voidaan pitää kokonaisuutena liberaaliteologisenä luomuksena. Santala ei kaihda mainita tämän alan johtavia guruja nimeltä: **Raija Sollamo, Aimo T. Nikolainen, Wille Riekkinen, Heikki Räisänen, Matti Myllykoski, Antti Kylliäinen, Aarre Lauha, Kalevi Toiviainen, Kari Kuula** jne. Santalan mukaan käännöksen sanamuodot perustuvat "uusteologisen ajatteluun".

Uusi raamatunkäännös paljastaa Suomen kirkon olevan totaalisesti liberaaliteologian kuljetuksessa ja sen kuolettavassa syleilyssä. *"Johtavat maltillisetkin teologimme edustavat ainakin tutkimuksissaan liberaalia valtauomaa. Siksi se korostuu kirkolliskokouksen pöytäkirjoissa. Näin on vaarana, että kristillinen painotus suodattuu myös Kirkkoraamatustamme"* (s.62).

"Kun seuraa nimilistan esittämiä teologeja sen enemmän heitä tässä yksilöimättä, he edustavat prof. Timo Veijolaa lukuunottamatta tunnetusti uusikantaisia asenteita. Ja listan mukaan prof. Veijola ehti vain 5.Mooseksen Kirjan ja Aamoksen käännösyksikön kääntäjäksi" (s.63).

Santala on nähnyt liberaaliteologian vaarat kirkolle jo kymmeniä vuosia sitten. Kirjassaan "Taivasten valtakuntaa vastaan hyökätään" (1965) hän paljastaa liberaaliteologian oveluuden sen pyrkiessä tuhoamaan kirkon sisältäpäin ja samalla koko kristinuskon.

Eskatologia

Psalmi 102 on Santalan mielestä "eskatologinen psalmi". Uusi käännös Psalmi 102:19: *"Tämä on kirjoitettu tulevalle sukupolvelle, jotta uudeksi luotu kansa ylistäisi Herra."* Heprealaisessa tekstissä on sanonta "door acharon" eli **"viimeinen sukupolvi"** (s.120).

Dan.12:7b uusi käännös: *"kun pyhän kansan **hajaannus** on lopussa, tulee kaiken tämän loppu."* Heprean kielessä: "ke-khallot nappets **jad**-am-koodesh" = *"kun pyhän kansan **käden** murtaminen on lakannut"*. Santala tulkitsee tämän siten, että lopun aikana Jumala armahtaa ja pelastaa Israelin sen jälkeen, kun Israelin oma voima on täysin murrettu (ss.120-121).

Kaksikerroksinen raamattukeskustelu

Santala siteeraa kirkolliskokousedustaja **Reinikaista**, jonka mukaan raamattukeskustelu on ollut "kaksikerroksinen". Toisaalta on keskusteltu uudesta käännöksestä ja toisaalta siitä, onko Raamattu totta. Tietysti nämä kysymykset liittyvät ajassamme kiinteästi toisiinsa kuin "siamilaiset kaksoset": Jos Raamattu ei ole totta, sitä voidaan käännöskomitean tavoin peukaloida ihmisjärjen mukaan mielin määrin. Jos taas se on totta, pyhä arkuus ja pelko ohjaavat kääntäjiä Risto Santalan tavoin uskolliseen ja tinkimättömään alkutekstiin pitäytymiseen.

Tiedon avain väärissä käsissä

Risto Santala katsoo vuosien 1938 ja 1992 käännösten joutuvan toistensa suhteen "törmäyskurssille" ja jatkaa: *"Kun katselee uusien ratkaisujen perusteita, nousee mieleeni saksalaisen kirjailijan luoma lentävä lause: **'Meidän tulisi syödä vielä uudelleen tiedon puusta'**"* (s.133).

Koska uusi käännös on "kirkon virallinen käännös" ja kun se samalla edustaa pitkälti liberaaliteologiaa, kirkolliskokous hyväksyessään käännöksen samalla tunnusti ja laillisti tämän teologian omaksi teologiakseen; luovutti sille virallisesti ja näyttävästi **kirkon tiedon avaimen**. Kirkolliskokous vahvasti ratkaisullaan kirkon ääneksi "liberaaliteologian äänen"; ääni uudelle käännökselle oli samalla ääni liberaaliteologialle!

Kirkon viime aikoina tekemät ratkaisut (naispappeus, politiikka seurakuntaan, uusi virsikirja, raamatunkäännös) liittyvät **luopumuksen värisuoraan**, josta on selvä yhteys "syltityhteäseen", liberaaliteologiaan (ja myös teologiseen tiedekuntaan). Uudessa käännöksessä aikamme "kirjanoppineet" ovat tehneet Jumalan sanan ja käskyt tyhjiksi "omilla selityksillään" (**Mark.7:8,13**). Millainen vaikutus tällä on sielunpelastukseen? Jeesus sanoo: *"Voi teitä, te lainoppineet, kun te olette vieneet tiedon avaimen! Itse te ette ole menneet sisälle, ja sisälle meneviä te olette estäneet"* (**Luuk.11:52**, v.1938 käänn.).

Palautteet

Seurakunnat ja eri uskonnolliset yhteisöt antoivat käännoistyön loppuvaiheessa palautetta. Myös Helsingin, Joensuun, Jyväskylän ja Oulun yliopistoilta saatiin palautetta. *"Todettiin, että tämä oli ensimmäinen virallinen yritys suomenta Raamattu samoin periaattein, joita noudatetaan kirjallisuuden kääntämisessä"* (s.100). Kritiikkiäkin tuli. Teksti kyllä todettiin helppolukuiseksi, mutta samalla myös arvosteltiin huonoja muotoiluja, epävarmoja tulkintoja ja epätarkkuuksia. Jotkut olisivat toivoneet "suurempaa uskollisuutta alkutekstille". Mutta yhtä kaikki: miltään taholta ei esitetty käännösehdoituksen hylkäämistä ja seurakuntien antamaksi koulukeskiarvoksi 4-10 asteikolla saatiin peräti 8,8! (s.100). Komitea oli näin seurakuntien mielestä selvinnyt urakastaan **kiitettävien arvosanoin!** Ei siis ihme, että uusi raamatunkäännösehdotus meni läpi kirkolliskokouksessa selkein luvuin "läpihuutojuttuna", 93-5 (s.139).

"Mirja Ronning tunnustaakin eräässä lähteessä, että uusi käännös on 'sujuvaa, nykyaikaista, kaunista ja runollista', mutta suhteessa heprealaiseen alkutekstiin 'sietämättömän epätarkka'. 'Jo Jesajan 14 ensimmäisestä luvusta löytyi yli sata tällaista kohtaa'. Toisessa yhteydessä hän sanoo, että se 'ei sovi papeille ja sananjulistajille'" (s.109).

Risto Santalakin antoi käännösvaiheessa palautetta: *"Lahden Joutjärven seurakunnan kirkkoherran ominaisuudessa lähetin hyvissä ajoin Tampereen hiippakunnan pääsihteeri **Juha Junttilalle** omat ehdotuksemme. Suuri olikin sitten ihmetykseni, että yhtäkään tekemäämme ehdotusta ei ollut huomioitu synodaalokokouksen käsittelylistassa - ja kaikki ehdotuksemme koskivat vain karkeimpia käännöspoikkeamia. Kirkkolain ja sen hengen mukaisesti ne olisi pitänyt huomioida. Kun nousin kysymään syytä ehdotustemme poisjättämisestä, vastasi uutta käännöstä kokouksessa edustava tri **Juha Pihkala**, että ne on 'annettu suoraan käännöskomitealle'. Näin papistomme ei voinut ottaa niihin kantaa. Minun tulee tunnustaa, että koin tämän koko 40 vuotta kestäneen pappispalveluni pahimpana loukkauksena. En ollut ajatellut missään vaiheessa, että olisin tahtonut osallistua itse käännöstyöhön - lähetyksentän tehtävät estivät sen jo sinänsä. Nyt tämä tietoinen ratkaisu kirkon virassa olevan papin esitysoikeuden rajoittamisesta osoitti tahdittomuutta"* (s.135).

Loppupäätelmä

Rovasti Risto Santalan kirjasta jää vaikutelma, että uusi raamatunkäännös on tehty pitkälti liberaaliteologian ehdoin. Liberaaliteologien esi-isä laski jo vuosituhansia sitten perustan tälle virtaukselle, kun hän sanoi: **"Onko Jumala todellakin sanonut?"** (1 Moos.3:1). On syytä todeta, että suomalainen liberaaliteologiaperhe sisältää paljon tutkijoita. Samalla on kuitenkin valittaan todettava, että "sukututkimus" on lyöty laimin! Herännäisjohtaja **Paavo Ruotsalainen** sanoi aikoinaan sanat, jotka hieman muunneltuina soveltuvat myöskin suoritetun raamatunkäännöstyön arviointiin: *"Työ lipilaarit teitte saman selevän roamatusta kuin sika pottuhalameesta."* Vakavasti ottaen lienee paikallaan profeetta Jeremian sanat: *"Katso, valheen työtä on tehnyt kirjanoppineiden valhekynä"* (Jer.8:8).

Apostoli Pietari kirjoittaa (vanha käännös): *"halatkaa niinkuin vastasyntyneet lapset sanan väärentämätöntä maitoa, että te sen kautta kasvaisitte pelastukseen"* (1 Piet.2:2). Luettuaan Risto Santalan kirjan ei parhaalla tahdollakaan voi ajatella, että meillä uudessa käännöksessä on käsillä **sanan väärentämätön maito**. Seurakunnan paimenten ensisijainen vastuu liittyy puhtaaseen ja väärentämättömään Sanaan ja evankeliumiin. Kuinka tähän vastuuseen suhtautuvat paimenet, joiden seurakunnissa on uusi käännös käytössä??? Santalan mukaan "nykykäännös poikkeaa suuresti suurten kansainvälisten kielten ratkaisuista". Tästä on helppo vetää johtopäätös, että **Suomen kirkko** uusine raamatunkäännöksineen **on luopumuksen edelläkävijä koko maailmassa**.

Jos **Mirja Ronning** ilmaisee käännösrühmänsä tavoitteen työryhmän nimessä "Raamattu kansalle", Sollamon ja kumppaneiden puuhastelulle voisi antaa nimen "Raamattu kansalta". Santalan ansioksi on luettava, että hän kirjassaan "Suudelma hunnun läpi" säälimättä tuo ilmi liberaaliteologian harhat sen pyrkiessä tähän katalaan päämääräänsä. **Väärennetty Raamattu ei ole Raamattu lainkaan, samoin kuin väärennetty evankeliumi ei ole lainkaan evankeliumia!**

Uuden käännöksen pyrkimys riistää kansaltamme Jumalan oikea ja puhdas sana liittyy profeetta Aamoksen ennustukseen: *"Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, Herra, jolloin minä lähetän nälän maahan: en leivän nälkää enkä veden janoa, vaan Herran sanojen kuulemisen nälän. Silloin he hoippuvat merestä mereen, pohjoisesta itään; he samoavat etsien Herran sanaa, mutta eivät löydä"* (Aam.8:11-12, v.1938 käänn.).

Loppukaneetiksi Santala kirjoittaa: *"Ekumenian, lähetystyön ja opetustoimen kannalta v.1992 raamatunkäännöstä ei voine suositella"* (s.151).

Väinö Hotti
Valoa ristiltä 1/1999

